

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **Mgr. V. Š.**, bývajúceho v B., proti žalovanej **Slovenskej republike**, v mene ktorej koná Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou so sídlom v Bratislave, Žellova č. 2, **o náhradu škody**, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 8 C 279/2009, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 22. júna 2011 sp. zn. 15 Co 39/2011 takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 22. júna 2011 sp. zn. 15 Co 39/2011 v časti potvrdzujúceho výroku, ktorou bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Bratislava I zo 7. septembra 2010 č. k. 8 C 279/2009-295 vo výroku o zamietnutí žaloby vo zvyšku, a vo výroku o trovách odvolacieho konania, ako aj rozsudok Okresného súdu Bratislava I zo 7. septembra 2010 č. k. 8 C 279/2009-295 vo výroku o zamietnutí žaloby vo zvyšku a vo výroku o trovách konania, **z r u š u j e** a vec vracia v rozsahu zrušenia Okresnému súde Bratislava I na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Žalobou podanou na Okresnom súde Bratislava I 15. októbra 2009 sa žalobca domáhal voči žalovanej náhrady škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003“). V žalobe uviedol, že nesprávnym úradným postupom orgánu verejnej moci a to, Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou (ďalej len „Úrad“), spočívajúcim v nečinnosti tohto orgánu, resp. v prieťahoch v správnom konaní, mu bola spôsobená škoda vo forme nemajetkovej ujmy. V rámci uplatneného nároku (po pripustení zmeny žaloby v priebehu konania) žiadal priznať náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch uložením povinnosti žalovanej zaplatiť mu 330 Eur s prísl. a zároveň žiadal, aby výrokom rozsudku bolo konštatované, že postupom Úradu pri rozhodovaní o jeho odvolaní proti

platobnému výmeru Všeobecnej zdravotnej poisťovne z 9.1.2004 číslo konania 2003/63 bolo porušené jeho právo na prejednanie veci bez priet'ahov.

Okresný súd Bratislava I rozsudkom zo 7. septembra 2010 č. k. 8 C 279/2009-295 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 330 Eur s 10,5 % úrokmi z omeškania ročne z tejto sumy od 12.10.2009 až do zaplatenia, to všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšku žalobu zamietol a zároveň rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Uplatnený nárok, pokiaľ išlo o náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, považoval za dôvodný. Zamietnutie žaloby v časti určenia, resp. konštatovania, že postupom Úradu bolo porušené právo žalobcu na prejednanie veci bez priet'ahov, odôvodnil nedostatkom právomoci všeobecného súdu poukazujúc na čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky, v zmysle ktorého na vyslovenie porušenia takéhoto práva je daná právomoc Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“).

Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací na odvolanie oboch účastníkov rozsudkom z 22. júna 2011 sp. zn. 15 Co 39/2011 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a zároveň vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania. Potvrdenie prvostupňového rozsudku odôvodnil jeho vecnou správnosťou. V súvislosti so zamietnutím žaloby vo zvyšku sa stotožnil so záverom prvostupňového súdu o nedostatku právomoci všeobecného súdu, keďže rozhodovanie o porušení základných práv patrí do právomoci ústavného súdu. Poukázal tiež na to, že žalobca sa domáhal určenia, že postupom Úradu bolo porušené jeho právo, no takýto subjekt za účastníka konania neoznačil.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca. Žiadal, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v potvrdzujúcom výroku v časti, v ktorej bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa o zamietnutí žaloby vo zvyšku, zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnil odňatím možnosti konať pred súdom. Vyčítal odvolaciemu súdu nesprávnu interpretáciu príslušných ustanovení zákona č. 514/2003 v rozpore s ich účelom a zmyslom, nerešpektovanie subsidiarity konania pred ústavným súdom a nesprávny právny záver o nedostatku právomoci všeobecných súdov.

Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu sa stotožnila s rozsudkom prvostupňového i odvolacieho súdu v časti zamietnutia žaloby pre nedostatok právomoci všeobecného súdu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie bolo podané proti právoplatnému rozsudku odvolacieho súdu oprávnenou osobou (účastníkom konania) v zákonnej lehote (§ 240 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, bez nariadenia pojednávania (§ 243a ods. 1 veta za bodkočiarkou O.s.p.) a dospel k záveru, že ho treba v napadnutej časti zrušiť.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. možno dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Občiansky súdny poriadok upravuje prípustnosť dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu v ustanoveniach § 237 a § 238.

Dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu je v prvom rade prípustné (a súčasne dôvodné) vtedy, ak je konanie postihnuté vadami taxatívne uvedenými v § 237 O.s.p., ktoré spôsobujú tzv. zmätočnosť rozhodnutia odvolacieho súdu. K týmto vadám prihliada dovolací súd – ak je dovolanie podané včas a na to oprávneným subjektom – z úradnej povinnosti (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.). V prejednávanej veci je daná existencia takejto vady, a to vada vyplývajúca z ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p.

Podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok dáva (napr. právo na doplnenie alebo opravu nesprávneho, neúplného alebo nezrozumiteľného podania, právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, vykonávať svoje práva a povinnosti prostredníctvom zvoleného zástupcu, právo na presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia a pod.).

Ustanovenie § 157 ods. 2 O.s.p. stanovuje povinnosť súdu riadne a presvedčivo odôvodniť rozsudok. Nedostatok riadneho a presvedčivého odôvodnenia rozsudku je porušením práva účastníka na spravodlivé súdne konanie, pretože sa mu tým odníma možnosť vnímať rozsudok ako logicky pochopiteľný celok a súčasne možnosť náležite

skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov, a teda možnosť riadne konať pred súdom. Presvedčivosť odôvodnenia rozsudku znamená, že premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako aj závery, ku ktorým súd na základe týchto premís dospel, sú pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne a spravodlivé.

Podľa názoru dovolacieho súdu odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu, v časti týkajúcej sa potvrdenia prvostupňového rozsudku vo výroku o zamietnutí žaloby vo zvyšku, nespĺňa požiadavku presvedčivosti. Odvolací súd totiž odôvodnil zamietnutie žaloby nedostatkom právomoci všeobecného súdu, t. j. nedostatkom základnej podmienky konania. Právna teória i súdna prax v zhode a bez pochybností spájajú neodstrániteľný nedostatok procesných podmienok na konanie vo veci s procesným dôsledkom zastavenia konania. V prípade nedostatku právomoci súdu tento procesný dôsledok výslovne vyplýva z ustanovenia § 104 ods. 1 O.s.p. Nedostatok právomoci súdu na prejednanie veci už vo svojej podstate vylučuje možnosť odôvodniť touto skutočnosťou zamietnutie žaloby, ktoré nevyhnutne predpokladá meritórne prejednanie veci. Na tejto čiastočnej nepresvedčivosti odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu nič nezmenil ani záver o nedostatku pasívnej legitímácie žalovanej (z dôvodu, že žalovaným mal byť Úrad), odporujúci inak predchádzajúcemu záveru o nedostatku právomoci. Konanie pred odvolacím súdom tak bolo zaťažené vadou znamenajúcou odňatie možnosti žalobcovi konať pred súdom. Pretože táto okolnosť zakladá nielen prípustnosť dovolania, ale aj jeho dôvodnosť, dovolací súd podľa § 243b ods. 1 O.s.p rozsudok odvolacieho súdu v časti potvrdzujúceho výroku (potvrdzujúceho zamietnutie žaloby vo zvyšku) a v súvisiacom výroku o trovách odvolacieho konania, ako i rovnakou vadou postihnutý rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o zamietnutí žaloby vo zvyšku a v súvisiacom výroku o trovách konania, zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu v rozsahu zrušenia na ďalšie konanie.

Dovolací súd ďalej poznamenáva, že z úradnej povinnosti sa zaoberal aj otázkou prípadného nedostatku právomoci všeobecných súdov na konanie a rozhodovanie o žalobe, ktorou sa žalobca domáhal, aby súd vyslovil (konštatoval, určil), že bolo porušené jeho právo na prejednanie veci bez prieťahov. Dospel pritom k záveru, že takouto vadou nebolo konanie pred súdmi v základnom konaní postihnuté. Zo žaloby ako aj z prednesov žalobcu v priebehu konania nemožno mať pochybnosti, že predmetom konania bol jeho nárok na náhradu škody proti štátu uplatnený v zmysle zákona č. 514/2003 jednak vo forme náhrady nemajetkovej

ujmy v peniazoch a jednak vo forme konštatovania porušenia jeho práva na prejednanie veci bez priet'ahov. Zákon č. 514/2003 v ustanovení § 9 ods. 1 výslovne uvádza ako príklad nesprávneho úradného postupu orgánu verejnej moci priet'ahy v konaní, pričom v ustanovení § 17 ods. 2 predpokladá možnosť uspokojenia ujmy spôsobenej nesprávnym úradným postupom vo forme zadosťučinenia (morálneho, resp. morálnej satisfakcie) spočívajúceho v konštatovaní porušenia práva na správny úradný postup, teda aj na konanie bez priet'ahov pred konkrétne označeným orgánom verejnej moci. Náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch (peňažné zadosťučinenie, resp. peňažnú satisfakciu) predpokladá uvedené ustanovenie až v prípade, keď morálne zadosťučinenie vo forme konštatovania porušenia práva nie je dostatočné. Od účinnosti zákona č. 514/2003, t. j. od 1.7.2004, konštatovanie porušenia práva na konanie bez priet'ahov je žalovateľným nárokom, ktorý možno uplatniť proti štátu ako jeden z právnych prostriedkov uspokojenia nemajetkovej ujmy (škody) spôsobenej nesprávnym úradným postupom orgánu verejnej moci. Nárok na náhradu škody proti štátu v zmysle zákona č. 514/2003 je občianskoprávnym nárokom. Prejednanie takéhoto nároku ako aj rozhodnutie o ňom patrí do právomoci všeobecného súdu (porovnaj aj JUDr. Ján Drgonec, DrSc., Ústava Slovenskej republiky – Komentár 2. vydanie, Heuréka 2007, str. 967). V súvislosti s právomocou ústavného súdu vyplývajúcou z čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky je potrebné rozlišovať medzi konaním o ústavnej sťažnosti v zmysle tohto článku, a konaním, predmetom ktorého je nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom. Uvedené rozlišovanie vylučuje kolíziu právomoci medzi ústavným súdom a všeobecným súdom.

Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 15. februára 2012

JUDr. Rudolf Č i r č, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Bc. Patrícia Špacírová